

Kartoffelbrok i Danmark

Af agrochef Henrik Pedersen

I september 2014 blev der fundet kartoffelbrok hos to avlere i Midtjylland, og det var på godt nordjysk bare træls, for kartoffelbrok er på EU's liste over de skadegørere, der medfører karantæne, og dette gør, at der følger en række restriktioner og nye undersøgelser med et fund. Det kedelige ved kartoffelbrok er, at sygdommen ikke kan udryddes, og dens sporer kan ligge i jorden i op til 30 år. De præcise konsekvenser/krav ved fund er endnu ikke fastlagt, men de forventes blandt andet at være, at området (marken), hvor kartoffelbrokken er fundet, vil blive underlagt forbud mod dyrkning af kartofler i en årrække, og at et område omkring fundet skal dyrkes med resistente sorter. Endvidere skal maskiner rengøres, når de kører fra marken.

Ifølge vores opfattelse er kartoffelbrok primært en sædskiftesygdom. Den optræder stort set kun på arealer, hvor der meget hyppigt dyrkes kartofler. Store dele af det hollandske melkartoffelareal er omfattet af restriktioner som følge af brok, og i disse områder er det normalen, at der dyrkes kartofler hvert andet år, og tidligere fund i Danmark var primært i køkkenhaver. Derfor er et vigtigt led i at hindre sygdommens udbredelse, at der køres med et fornuftigt sædskifte. Formodentlig vil alle danske melfabrikker stille krav til sædskifte i kommende kontrakter, og emnet vil blive debatteret på årets avlermøde.

Dyrkning af resistente sorter er den anden vigtige forholdsregel, idet brok ikke opformerer, hvis sorten er resistent. Desværre er der flere typer brok, og nummer 1, 2, 6 og 18 er dem, der i andre

lande giver problemer i melområderne. Næsten alle kartoffelsorter er resistente mod type 1, men der er kun et begrænset antal, der er resistente mod alle typer. De i Danmark dyrkede sorter med den brede resistens er Signum, Seresta, Festien og Novano, men vi ved endnu ikke hvilke typer brok, der er tale om i Danmark.

Risikoen for smittespredning skal begrænses mest muligt. Brokken flyttes med jord, og derfor er det vigtigt, at maskiner er rengjort, når de forlader en mark/ejendom. Der sidder jord på alle læggekartofler, og det er derfor vigtigt, at man kun anvender egne eller officielt kontrollerede læggekartofler. Vi kommer i fremtiden til at tænke disse ting ind i vores dyrkningspraksis.

Fundet af brok får også konsekvenser for AKV, idet der, hvis der findes brok hos blot én AKV-avler, vil være risiko for, at der er broksporer i frarensningsjord og vaskerivand. I dag aftages AKV's frarensningsjord af en landmand, der ikke dyrker kartofler, så i princippet vil der ikke ske yderligere opformering her. Vaskerivandet derimod udbringes på arealer, hvor der også dyrkes kartofler, og her vil dyrkning af sorter med bred resistens være en naturlig konsekvens. Da AKV i 2010 byggede det nye kartoffelvaskeri, blev der samtidig etableret et rensningsanlæg, og dette gør, at stort set al jord fjernes fra vandet. Til næste år forventer vi at indsætte udstyr til sigtning af vaskerivandet, så den sidste smitterisiko kan fjernes.

Brok bliver et stort emne det kommende år. På AKV har vi den holdning, at vi skal gøre en stor indsats for at begrænse sygdommen mest muligt, således at vi fortsat frit kan vælge de bedste sorter til melavl.

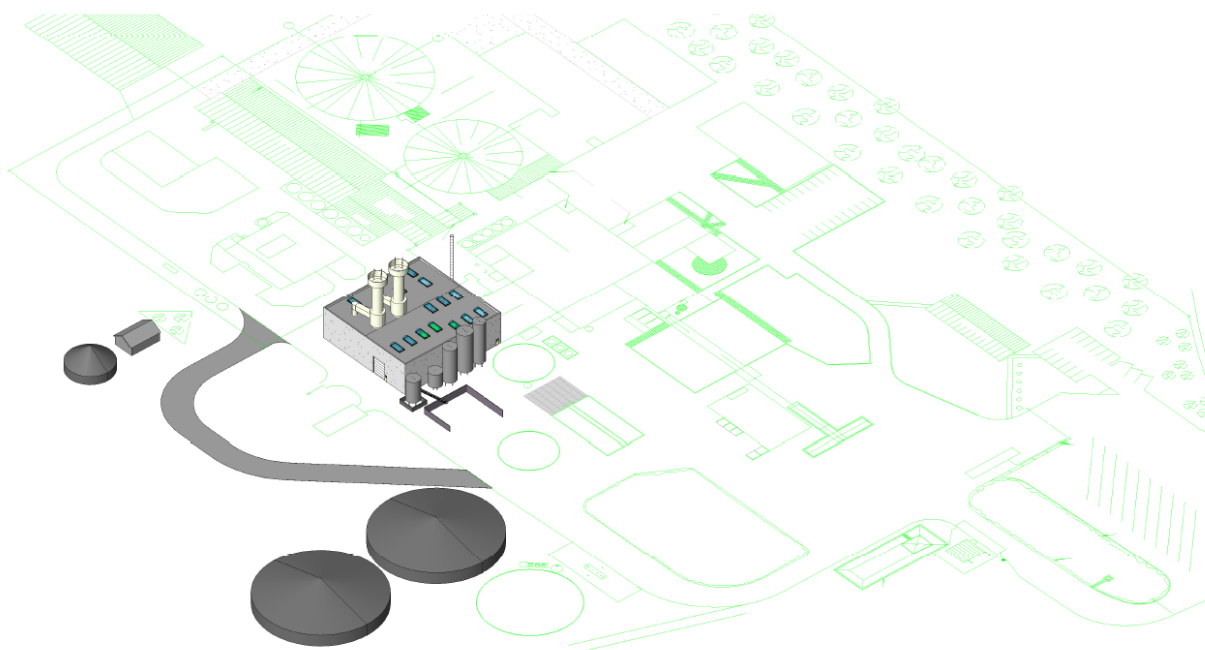
Investering i fremtiden

Af adm. direktør Niels Eriksen

På AKV har et projekt med koncentrering af frugt- og procesvandet fra produktionen længe været drøftet. Formålet med dette har været at opdele den samlede mængde i to fraktioner. Den ene med alle næringssaltene og med salg for øje, og den anden i form af en stor vandfraktion til udledning eller udsprøjtning. Der er tale om en meget stor investering med inddampning, udvidet proteinproduktion, kedelanlæg og tanke til opbevaring af produkter.

og heri ligger en væsentlig besparelse og en anden stor finansieringskilde.

Inddampningsanlægget er den dyreste del af hele projektet. Det er kendt teknologi, og flere leverandører kan klare opgaven. Ved inddampning af op mod 200.000 m³ i kampagneperioden spiller ikke kun prisen, men også energiforbruget og andre nøgleparametre en stor rolle ved valg af leverandør.

Gennem næsten et år har vi arbejdet med at klargøre projektet frem til godkendelse i bestyrelsen. Projektet omfatter tre hovedelementer: Det anlægsmæssige, det miljømæssige samt finansieringen.

Det anlægsmæssige omfatter produktionsanlæg, lagertanke og øvrige tekniske installationer. I det udvidede proteinanlæg udvindes proteinerne fra proces- og frugtsaften inden inddampningen. I dag udvindes der kun protein fra frugtsaften. Den samlede proteinproduktion vil blive større, og merproduktionen kan derved medvirke til finansiering af projektet. Ved inddampningen vil næringssaltene blive koncentreret fra nuværende ca. 3% til 40% tørstof. Dette betyder væsentligt færre transporter fra fabrikken til brugsstederne,

Vandet fra inddampningsprocessen skal afledes miljømæssigt forsvarligt, og der undersøges flere muligheder. Vi er i dialog med miljømyndighederne i Aalborg Kommune og Miljøministeriet for at klarlægge muligheder og betingelser ved forskellige muligheder, og med Skat, da afledningsafgifter også kan komme på tale.

Sideløbende afdækkes finansieringsmulighederne, så investeringen kan tilbagebetales på en for AKV optimal måde. I processen er kreditinstitutioner og banker rådført, og der er indhentet tilbud. Forløbet har vist, at AKV er interessant for de finansielle udbydere, og at der kan sammensættes en ganske fornuftig fordeling mellem egenfinansiering, kreditforenings- og banklån.

Kampagne på godt og ondt

Af adm. direktør Niels Eriksen

I uge 41 blev Nordjylland ramt af ekstremt regnvejr og store dele lignede et landskab ramt af en "tsunami". En høj andel af kartoflerne lå forsat i jorden, og da vi kort tid efter modtog avlernes forventning om en 107% avl, var vi enige om, at alle de kartofler ikke ville komme op af jorden, og at produktionsmålet næppe ville nås. Vinteren udeblev imidlertid, november blev tør, og kampagnen ender større end de forventede 45.000 ton. Kampagnen afsluttes den 19.-20. december 2014, og endnu en velafviklet kampagne er da gennemført.

Trods en fin vækstsæson kan vi imidlertid konstatere en meget lav stivelsesprocent. Vi ender kun lige over 19% stivelse i gennemsnit, og det er et niveau, vi er uvant med i Nordjylland. Smudsprocenten slutter på godt 6% efter i starten at være omkring 5% stigende til 6-7% i de sidste måneder. Kartoffelkvaliteten gik fra ensartet tilfredsstillende til stor variation. På den ene side er mange kartofler leveret tørre og fine, men på den anden side er mange præget af sen optagning, svært vaskbare og med skader og råd. Denne variation stiller store krav til fabrikkens teknik.

I vaskeriet har vi været forskånet for større nedbrud, men det har været en udfordring at holde vaskevandet tilstrækkeligt rent, så renseproces-

serne på genbrugsvandet har været presset. I de videre produktionsprocesser har driftseffektiviteten været stor og højere end 99% for både stivelse og protein. Grundet den lave stivelsesprocent har kartoffelforbruget været stort, og timekapaciteten målt på stivelse været lavere end de sidste år.

Kartoffellagring

2014-kampagnen vil derfor blive husket både for en stor produktion og en meget varierende råvarekvalitet.

Presset marked

Af adm. direktør Niels Eriksen

Udviklingen i stivelsesbranchen går ofte hurtigt, og dette gælder ikke mindst på markedet. I den sidste tid har der været stort pres på kartoffelstivelsen, eller omsat til almindelig dansk er der tale om prisfald. Prisen har de seneste måneder bevæget sig fra et fornuftigt leje til et mindre attraktivt niveau. Årsagen hertil er den store produktion af kartoffelstivelse i Europa, der både skyldes høje udbytter, men også at overskydende industrikartofler finder vej til stivelsesbranchen. Ikke i Danmark, men i landene syd for os. Lagrene var før kampagnestarten ikke store, så de fleste producenter har plads til en merproduktion.

Med større produktion vil udbuddet blive større end efterspørgslen, og det giver i sig selv pres i markedet, og når nogle producenter får tilbudt overskydende kartofler til lav eller meget lav pris,

så bliver det sværere at konkurrere. Råvaren udgør langt over halvdelen af kostprisen for kartoffelstivelse, og det er da let at forstå, at producenter, der kan opkøbe råvaren til priser langt under andre, opnår en ekstra konkurrencefordel i markedet og kan tåle et prisfald bedre end producenter, hvor hele råvareleverancen betales til normal pris.

Vil denne udvikling påvirke AKV? Uden tvivl! I forvejen er der stor konkurrence fra de andre stivelser, og her forstærkes denne af stort udbud fra sektorens egne rækker. Det vil blive sværere at afsætte vore produkter, men det er i sådanne situationer, vi kan drage nytte af at være allieret med Cargill, den største globale udbyder af stivelse.

Afsender:
AKV Langholt AmbA
Gravsholtvej 92
9310 Vodskov

Tlf. 96 389420
E-mail: akv@akv-langholt.dk
<http://www.akv-langholt.dk>

Overskæringsmaskine fra USA til Nordjylland

Af agrochef Henrik Pedersen

Til marts 2015 ankommer en Milestone overskæringsmaskine fra USA. Det er firmaet Agro Plus ved Visti Møller og Morten Nielsen, der står for indkøb og drift af maskinen. De har i forvejen stor erfaring med rensning og bejdsning af korn- og rapsudsæd, ligesom de i foråret 2014 stod for driften af AKV's overskæringsmaskine.

Milestone-maskinen har en kapacitet på op til 180 hkg i timen og foretager såvel størrelsesdeling som skæring i en arbejds-gang. Kartofflerne deles i tre fraktioner, hvor de små kører urørt igennem maskinen, mellemfraktionen deles i to, og overstørrelsen kan blive delt i flere stykker. De forskellige fraktioner blandes efter endt bearbejdning og er herefter klar til lægning.

Der var i 2014 problemer efter overskæring hos nogle avlere, hvilket ikke har været tilfældet de tidligere år. AKV har undersøgt tilfældene, og der er en forklaring. De væsentligste årsager til problemerne har været, at der enten ikke har været ventileret tilstrækkeligt efter skæring, hvilket har gjort, at kartoflerne ikke sårhelede, eller at kartoffelpartiet har haft en skavank inden skæring i form af sortbense eller fusarium, som har gjort dem uegnet til skæring. Begge forhold er muligt at forhindre gentagelse af, og vi ser derfor trygt frem til arbejdet med den nye maskine.

Den nye maskine gør det væsentligt lettere at lave egen udsæd. Man skal ikke investere i sorteringsudstyr, og den store kapacitet gør, at tidsforbruget til sortering bliver væsentligt reduceret. Det er desuden en stor fordel, at kartoflerne blandes efter skæringen, da dette gør det lettere at tørre og lægge kartoflerne. Vi betragter maskinen som et vigtigt led i processen: "Det skal være lettere at være kartoffelavler".

Nyt ansigt i økonomiafdelingen

Af sekretær Jytte Koldkjær

AKV har ansat Tove Hede som økonomiassistent. Tove, der er 51 år, er ansat som afløser for Sonja Jensen, der efter mange år på AKV har valgt at gå på pension. Toves arbejdsopgaver vil primært være udbetaling af løn til timelønnede samt daglig bogføring, fakturering og andre administrative opgaver. Desuden vil være Tove være afløser i logistikafdelingen ved ferie og andet fravær.

Tove, der er uddannet som økonomiassistent, har bred erfaring fra tidligere ansættelser i økonomiafdelingen hos blandt andet Aalborg Boilers A/S og Aalborg Energie Teknik a/s.

Kalender

Af sekretær Jytte Koldkjær

Avlermøde
Generalforsamling AKV

Tirsdag den 27. januar 2015, kl. 08.30
Tirsdag den 16. juni 2015, kl. 13.30

Kulturhuset Hjallerup
Kulturhuset Hjallerup

Glædelig jul og godt nytår